

OKULLARDA KRİZ YÖNETİMİ

KRİZ NEDİR?

- Bir Bireyin, grubun, örgütün ya da topluluğun normal işlevlerini yerine getirmesini engelleyen ve acil ilgi ve çözüm gerektiren, hafife alınamayan, sıra dışı, beklenemeyen bir durum ve ani değişikliktir.
- Ayrıca kriz, ani ve genellikle beklenmedik, okul toplumunun önemli bir bölümünü derinden ve olumsuz olarak etkileyen bir olay ya da durum olarak da açıklanabilir.

- Bir Öğrencinin,
Sınıfın,
Okulun,
Öğretmenlerin programlarını engelleyen
acil ilgi ve çözüm bekleyen, tolere
edilemeyen, ani gelişen, sıra dışı
olaylardır..

KRİZ

1. Varlığın tahribi, yaralanma ve yaşam kaybını kapsar.
2. Saptanabilir, başlangıcı ve sonu vardır.
3. Etkileri uzun sürse bile zamanla sınırlı ve anidir.
4. Geneldir ve çok kişiyi etkiler.
5. Sıradan deneyimlerin dışındadır.
6. Hemen herkes için gerginliğe sebep olan psikolojik travmadır.

MÜDAHALEYİ GEREKTİREN DURUMLAR

- Bir öğrenci, öğretmen, yerel ya da ulusal bir liderin ölümü
- Kazalar
- Cinayetler
- İntiharlar
- Bulaşıcı hastalıklar
- Çocuk kaçırma
- Hayvan saldırıları
- Uyuşturucu, alkol
- Şiddet olayları (Bina ve eşyaya, birbirlerine zarar verme)
- Arkadaşlarla kavga, küsme,vb
- Savaş durumu
- Terör olayları
- Bomba, gaz kaçağı (patlama),
- Binalarda hasar,
- Elektrik çarpmaları
- Öğrenci çatışmaları
- Okulda yabancı birinin tehlike yaratması
- Doğal ve çevresel felaketler (kar, fırtına, deprem, yangın, sel, vb.)
- Kimyasal zehirlenmeler
- Rehin alma
- Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar

YAŞANAN BAZI OKUL KRİZLERİ

- İlkokulda intihar. Doğum gününde ses getirecek bir şeyler yapacağım diyerek kendisini vurdu (Sabah 16 Ocak 2001).
- Kız lisesinde korkutan yangın. Beşiktaş Lisesi yatakhaneğinde kalan 130 öğrenci kantine sığındı (Milliyet 26 Mart 2002).
- Ankara Kumrularda patlama. (Hürriyet, 21 Eylül 2011)
- Göztepe- Bir servis şoförü, iki servis şoförünü okulda çocukların olduğu saatte okul bahçesinde öldürdü.

BİR KRİZ OLDUĞUNDA OKULDA NELER OLUR?

- Okulun normal işleyişi bozular veya duraksar.
- Krizin şiddetine göre kolu kanadı kırılmış hisseden öğrenci ve öğretmenler kendilerinde etkinliklere devam etme gücü bulamazlar.
- Kriz tepkileri herkes tarafından yaşandığı için kişilerin birbirlerine yardım etme gücü azalır.
- Acil yardım çalışmalarına girmek gerekir.
- Kriz sonrasında okula dışarıdan gelen veli, müfettişler, basın, kolluk kuvvetleri okulda karışıklığa neden olur ve baskı oluşturur.
- Can kaybı durumlarında kişilerin yokluğuna alışmak zordur.
- Okul çalışanları hem kendine hem de rolünün getirdiği sorumlulukla öğrenci ve velilere destek olmak zorunda kalır.
- Krizin durumuna göre yeni olayların yaşanmaması için dikkatli olmak ve önlemler almak zorunda kalırız.
- Yaşanan kriz durumuna göre yeni sorumluluklar ve görevler üstlenmek gerekebilir.

KRİZE MÜDAHALE DÜZEYLERİ

- **TEMEL MÜDAHALE-** Bir krizin oluşmasını engelleyen etkinlikler
- **İKİNCİ DERECEDE MÜDAHALE-** Bir kriz durumunda yaşanan olumsuz etkileri en aza indirmek için yapılan çalışmalar. (Kriz eylem planının yürürlüğe konulması)
- **ÜÇÜNCÜ DERECEDE MÜDAHALE-** Kriz sonrası uzun süreli (krizi takip eden haftalarda, aylarda, yıllarda) yapılan etkinlikler

TEMEL MÜDAHALE OKULDA KRİZ ÖNLEME STRATEJİLERİ

- Okul çalışanlarının ruh sağlığını güçlendirin, krizler konusunda eğitimler verin!
- Öğrencilerin kendilerine saygılarını güçlendirin!
- Öğrencilere sorun çözme ve baş etme becerilerini kazandırın!
- Öğrencilere duygularını ifade etme becerileri kazandırın!
- Okulda zorbaca davranışları ve şiddeti engelleyin!
- Psikolojik desteğe ihtiyaç duyan bireylerin yönlendirilmesi!
- Kriz Planı hazırlayın.[LİSTE YATAY-Son.docx](#) Okul kriz ekibini oluşturun.[kriz ekibi listesi.doc](#)

İKİNCİ DERECEDE MÜDAHALE

Okul Kriz Ekibinde kimler olmalıdır?

- Yönetici (Okul Müdürü, müdür yardımcısı)
- Psikolojik Danışman (Rehber Öğretmen)
- Öğretmenler
- Okul sağlık görevlisi (doktor, hemşire)
- Okul Aile Birliği'nden bir temsilci
- Okul personelinden kişiler (güvenlik görevlisi, idare amiri,vb.)
- Sivil Savunma Kulübünden bir kişi

[kriz ekibinin görevleri.doc](#)

Kriz müdahale ekipleri, okullar için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

KİMLER KRİZDEN ÇOK ETKİLENEBİLİR?

Bazı kişiler krizi yaşamadığı halde en az yaşayanlar kadar etkilenebilir. Bunlar:

- Daha önce başka travmatik olaylar yaşamış kişiler
- Olaya yakından tanık olan kişiler
- Olay sırasında başka nedenlerle depresyon, yoğun çökkünlük, ağır aile içi anlaşmazlıklar gibi sıkıntılar yaşıyor olan kişiler
- Kronik rahatsızlığı olan veya yakın akraba içinde böyle rahatsızlık yaşayan kişiler

KRİZ SIRASINDA OKUL PERSONELİNİN ROLLERİ

Okul Müdürünün Rolü

- Kriz durumunda yapılacak çalışmaları koordine eder ve kriz ekibini göreve çağırır.
- Kendi bölgesindeki diğer kriz kurumlarıyla iletişime geçer.
- Kriz anında yararlanılacak kişi ve kurumlarla işbirliği sağlar.
- İlçe ve gerekirse İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verir.
- Kriz anında sürekli iletişim ağının kurulmasını sağlar.
- Güvenlik birimleriyle işbirliği yapar.
- Milli Eğitim Müdürlüğü'nün onayını alarak basın açıklaması yapar.

REHBER ÖĞRETMENİN ROLÜ

- Etkilenen çocukların ana babalarıyla bağlantı kurma
- Krizden en çok etkilenen kişilerin sınıflarını belirleme ve sınıflarını ziyaret etme
- Öğretmenlere destek verme
- İlçe kriz ekibi ile iletişime geçme
- Durumla ilgili öğrencileri, öğretmenleri ve velileri bilgilendirmede okul idaresine yardımcı olma
- Etkilenen öğrencilerle ilgili kayıt tutma ve izleme çalışmaları yapma

ÖĞRETMENİN ROLÜ

- Öğrencilere doğru bilgi vererek, söylentileri yalanlama
- Gereksiz detay vermeden soruları yanıtlama
- Uygun tepki verme konusunda model olma
- Her türlü duygunun ifade edilmesine izin verme
- Psikolojik danışmaya gereksinim duyan öğrencileri belirleme
- Krizden sonra travmanın etkilerini azaltabilecek sanat, resim, yazma ve müzik gibi etkinlikler yapma
- Gerekirse ders sorumluluğu ile ilgili öncelikleri değiştirme
- Önleme ve güvenlik konularında “öğretilebilir an” fırsatından yararlanma
- Kriz eylem planında yer alan görev ve sorumluluklarını yerine getirmek(basını bilgilendirme, tahliye etme vb.)

KRİZE MÜDAHALE ADIMLARI

- Okulu ve olay mahallini güvenli bir hale getirecek adımlar atar.
- Okul müdürü krize müdahale ekibi toplantıya çağırır.
- Milli Eğitim Müdürlüğü krizden haberdar edilir.
- Okul çalışanları krizden haberdar edilir
- Gerekiyorsa ilgili sağlık birimi ve semt karakolu ile temasa geçilir.
- Öğrenciler krizden haberdar edilir.
- Veliler krizden haberdar edilir.
- Krize müdahale ekibi gelen bilgiler yenilendikçe krizden etkilenenlerle paylaşılır.
- Belirlenen basın sözcüsü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan onaydan sonra basını bilgilendirir.
- Ders bitiminde olaydan etkilenen öğretmenlere psikolojik destek sağlamak amacıyla bir toplantı yapılır.
- Günün sonunda krize müdahale ekibi yeniden toplanarak nelerin yapıldığını, bundan sonra nelerin yapılması gerektiğini, bunları kimin, nasıl yapacağını belirler.

KRİZDEN ETKİLENEN BİRİNE KARŞI GENEL DAVRANIŞ İLKELERİ

- Konuşurken sakın ve anlayışlı olun.
- Aynı şeyi defalarca anlatacak kadar sabırlı olun.
- İyi bir dinleyici olun.
- Çocuğun duygularını ifade etmesini destekleyin.
- Yargılamayın, yorumlamayın, öğüt vermeyin.
- Esnek olun, çatışmaya girmeyin.
- Asla tutamayacağınız sözler vermeyin.
- Doğruyu söyleyin. Kaçamak konuşmayın, yalan söylemeyin.
- Göz kontağı kurun.
- Emir cümleleri kurmayın.
- Destek, güven veren mesajlar kullanın. (Dokunmak, elini tutmak,vb.)
- Bazı kişilerin daha fazla zamana ihtiyacı olabilir. Sabırlı olun.
- Zorlandığınız veya sizi aşacak bir durum olduğunda destek alın veya bir uzmana başvurun. [kriz kontrol listeleri.doc](#)

TRAVMA YAŞAYAN KİŞİYE SÖYLENEBİLECEK UYGUN CÜMLELER

- Şimdi güvendesin. (Gerçekten öyle ise)
- Senin suçun/sizin suçunuz değildi. (Gerçekten eminseniz)
- Bunlar normal tepkiler.
- Benimle konuştuğun için memnunum.
- Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Fakat eminim şimdikinden daha iyi olacak ve sen iyileşeceksin.
- .... olduğu için üzgünüm.(Annenin ölümü için üzgünüm)
- Bunları yaşamak zor.
- Kim olsa bu durumda kendini kötü hissederdi..

OLAYIN OKULDA DUYURULMASI

1. Olay, **öğretmen ve öğrenciler okulda değilken** olursa öğretmenler okula gelmeden önce **telefon zinciri** kullanarak her birini olaydan haberdar edin.
2. Öğretmenler aracılığı ile öğrencileri mümkün olduğunca **aynı anda** olaydan haberdar edin. Olayla ilgili **söylentileri ve abartılı** yorumları engellemek için öğretmenlerin olayla ilgili mümkün olan tüm bilgileri doğru olarak öğrencilere aktarmalarını isteyin. (Ölüm ve intihar olayları genel mikrofon ve toplantılarla anons edilmemelidir.)

MEDYA VE ANA BABALAR İLE İLİŞKİLER

- Medya ve genel duyurular için yazılı olarak kısa **bir bülten** hazırlanmasına yardım edin. (Kriz öncesinde ise örnek basın bültenleri veya medyaya okulla ilgili bilgi veren formlar hazırlayın.)
- Acil durum **medya merkezi** belirleyin. Kriz anında bu kişiye kolayca ulaşılabilecek bir yer belirleyin.
- Endişeli **ana babalarla bir toplantı** yapın; bilgilendirin ve çocuklarına nasıl yardımcı olabileceklerine dair **yazılı bilgi** dağıtın.
- Medyayı okul binasının dışında tutun.

BİR KRİZ DURUMUNDA MEDYAYA HANGİ BİLGİLER NE ZAMAN İLETİLMELİDİR?

0-12 Saat içinde:

- **NE OLDU?** Olayın duygusal veya romantik bir biçimde aktarımından kaçının. Taklide yol açabilecek veya model olabilecek bilgiler vermeyin.
- **OLAY NEREDE OLDU?**
- **OLAY NE ZAMAN OLDU?**

12-24 Saat içinde:

- **OLAYA KİMLER KARIŞTI?** İsimler halihazırda kamuoyu tarafından bilinmedikçe veya olaya karışan kişilerin yakınları bilgilendirilmedikçe isim vermekten kaçının.

24-36 Saat içinde:

- **KİŞİLER OLAYA NASIL KARIŞTI?** Genel bilgi verin.
- **NEDEN, KİM SUÇLANMALI?**

36-72 Saat içinde:

- **OLAY NE KADAR SÜRECEK VE OLAYA KARIŞAN KİŞİLERİN DURUMU.** Öncelikle siz doğru bilgiler elde ettiğinizden emin olun.
- Medya daha derin analizlere odaklanır.

72- saat sonrası:

- **GEREKTİĞİNDE CENAZE TÖRENİ DETAYLARI VE SOSYAL ETKİLER**
- **DİĞER BİLGİ KAYNAKLARI**

MEDYAYLA İLİŞKİLERDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- “Yorum yok” türü cevaplardan kaçının; saklanan bir şeyler varmış izlenimini verir.
- Öğretmenleri, öğrencileri ve velileri medyanın mülakatlarından ve ilgisinden uzak tutmaya çalışın.
- Hiçbir öğrencinin ana babası yanında olmadan medya ile görüşme yapmasına izin vermeyin.
- Düzenli basın toplantısı yapılmasına özen gösterin.
- Düzenli bilgi veren bültenler hazırlayın.
- Medyadaki haberleri takip edin.
- Medyanın isteklerini ve yapılan mülakatları kaydedin.
- Sözel bilgilerinizi destekleyecek yazılı bilgi hazırlayın.

OKULDAKİ ŞİDDET OLAYLARINA İLİŞKİN HABERLERDE KAÇINILMASI GEREKENLER

- Olayın çok basitleştirilerek sunulması
- Haberlerde okul şiddet olayının tekrar tekrar ve abartılarak verilmesi
- Okul şiddetinin duygusallaştırılarak yayımlanması
- Şiddet olayının nasıl olduğunu detaylı açıklamalarla verilmesi
- Şiddet olayına katılan kişilerin yüceltilmesi
- Suç faillerinin olumlu özelliklerine odaklanılması
- Şiddet olayının belli bir amaca ulaşmak için bir araç olarak sunulması

ÜÇÜNCÜ DERECE MÜDAHALE: ACİL DURUM SONRASINDA

- Felaket durumları ile baş etmek için sürekli hizmetler planlayın.
- Öğrenciler için destek personeli bulundurmaya veya okul dışından uzmanlarla bağlantıda bulunmaya devam edin.
- Öğrencilerle her gün ilgilenecek olan öğretmenlere hizmet içi eğitim ve kaynak sağlayın.
- Felaketten sonra ortaya çıkabilecek tepkileri düşünün. Örneğin okulda benzer bir olay, eski duyguları yeniden canlandırabilir.

KRİZE HAZIRLIKTA SENARYOLARDAN YARARLANILMASI

Çeşitli kriz senaryoları hazırlayarak bunlara uygun önlemler, planlar hazırlayın. Örneğin:

1. Okul çıkışında öğrenciler kavga ederler, iki öğrenci yaralanır.
2. Öğrenci servisi kaza yapar. Bir öğrenci bir öğretmen ölür, dört öğrenci yaralı olarak hastanededir.
3. Hafta sonunda iki öğrenci trafik kazası geçirir. Biri ölür, diğeri ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılır. Öğrencilerin aşırı alkol ve uyuşturucu aldığı saptanır.
4. Sınıfta kız arkadaşıyla yaptığı tartışma sonunda bunalıma giren bir öğrenci, bir öğrenciyi bıçaklar ve kendini üçüncü kattan aşağıya atar.

TEŞEKKÜR EDERİZ....